

Integratsiooni põhimõtte didaktika ajaloos

Integratsiooni-küsimus on didaktikas
väga vana, kindlasti nii vana, kui
inimkond on ^{üldse} oma noorsoo õpetamisega
~~ilmselt~~ tegelnud, kui veel nii keerulisi
sõnugi nende kõnnepruugis ei olnud. ^{Maadugi}
Minne ^{siin} objektivi dialektika seaduspärasus,
mille järgi ~~on~~ kõik nähtused tegelikkuses on
vastastikusel seoses. Ja see peegeldub ^{ka} inimese
tunnustustegevuses, vajaduses tunnetada maa-
ilma tema tervikkuses, selle osade vastastikes-
sestes ja ^{ja oma mitme aspektist.} ^{seostes} ja ^{kuigi} ^{tunnetar subjekt} ^{kuivõrd} endast
(kõigist) ^{oma mitme} ^{seisundite} tervikut, mida tema õpetamisel
ja samuti karvamisel tuleb arvestada
ja on ^{ka} ^{puutud} ^{viisil} ^{ajaloos} ^{arvestada},
ja viisil ^{ka} ^{peegeldub} ^{didaktika} ^{ajaloos}.

Loomata anda siin põhjalikumad ülevaated
 selle probleemi käsitlest didaktika ajaloss,
 pöördun mõne üldisema märkusega varasema
 pedagoogika klassika kohta, mõneti üksikasja-
 likumalt meie lähimate ajaloo perioodide ^{ja probleemide} kohta.
~~ja seepärast algõpetuses?~~
 Opetamine, ainalade koondamine, koncentrat-
 sioon teatud põhiküsimuste ümber, on olnud
 juba varasemate pedagoogide - autorite mõte.
 Nii seadis ⁽¹⁵⁹²⁻¹⁶⁷⁰⁾ Komensky nende koondada õpetat-
 tavad ainalad põhiküsimuste ümber, et
 õpetamist siin moodustaks ühte tervikut,
 ["Orbis sensualium piectus"] ¹⁶⁵⁸ Nii kinnitub võetavate raste.
 õpetaste teaduste viimist süstemi. Ja jagas
 "kogu maailma" loomulikeks ainekompaktideks või
 eluringideks, nagu jumal, maailm, taevad, tuli,
 õhk, vesi, maa, inimene oma töödega,
 kala - puu, taimed.

J. J. Rousseau (1712-1778): Teadurised ei vii
jääda lapsele üksteisest isoleeritud nähtus-
teks, vaid kujunema ühtseks tervikuks. Õppetöö
tulit R. järgi rajada lapse loomuliku huvi,
nida laps tunneb teda ümbritsevat asjades ja
nähtuste vastu, lapse iseliku kogemusele + vaatlusele.

Ühtsesugusel viisil esineb õppeameti kontsent-
ratsiooni idee 19. saj. pedagoogide juures.

H. F. Herbart (1776-1841) koondas kogu õppetöö
karratuse põhimõtte ümber, välise diszipliini karatuse
ümber. ~~Et lähtuda lapse olemusest~~
„karatus omab jõudu alles siis, kui
oskame noore hinge tunna suure ja oma osades
tõhedalt seotud mõtteringi, mis suudab vältida
kõike ebastoodsat ja haavata ning ühte sulatada
kõike soodustavat õpetuse ümbruses“ („Allgemeine Peda-
gogik, 1896, 3.31). ei lähtuda lastest samuti

J. Ziller (1817-1882) { keskendada kogu õppetöö
meelele (Gesehnung) karatamise ümber, üm- ja
ajaloo õpetamise ümber, millel on suuremad
karatustöö-mõjud.

J. Kais: Ziller nimeta, enamasti õpetuse ühliustamise
nõude - kontsentratsiooniks, s.o. keskustuseks.

Üldiselt

(4)

Esimistel kooliaastatel integratsioon
väljendus selles, et õppetois tuleb kanda
lapsele omast, kohaliku matrijali. Seda on
tõhutanud juba Komenski, Rousseau, Diesterweg
(nt. "lähemalt kaugemale"). 20. sajandi alguse
Lääne reformpedagoogikas (juba sajandi vahetusel)
muutus valdavaks idee, et lapse õpetamist tuleb
alustada lapse lähimast ümbusest - kodust,
kodukohast, kodukoha loodusest. Kujunes uus
õppeaine (õieti uus õpetamise printsiip) -
Kodulugu. Üks selle esimesi kuulutajaid, Leipzig'i
pedagoog Johannes Kohnel, kelle raamata "Moodne
raatõpetus ehk Kodulugu" - "Moderne Anschauungs-
unterricht" - G. Fricke tõlge ilmus 1921. aastal
(tõeldud tõlkes) (Methuen - Stde) asti kaes,
tõhatab, et kool jätkaku sealt, kus lapse tegemised
pooleli jäid, arvestaks tema huve ja vajadusi.
Kodulugu - sõltaks kodu ja kooli vahel -
s. j. õpetada last vaatama, tema meeli seistama,
tema kujutlus- ja väljendusvõimeid arendama.

Süü jõutakse loogiliselt välja üldõpetuse
ideeni - loobumiseni algõpetuses (vähemalt
esimestes klassides) õppeainetest jaganevusest.
Üldõpetus on integratsiooni, kontsentratsiooni
tipp moodsa, kaasaegse pedagoogika.
Üldõpetuse küsimused on aktualiseerunud
ka meie nüüdisaegses kooliümbruses.
Seepärast selgib, et maksab lehel
matt, üksikasjalikumalt peatuda.

Üldõpetuse nimetus on esimest korda
 kasutanud saksa (Berliini) pedagoog
 Berthold Otto 1880-ndatel aastatel -
 - Gesamtunterricht. Otto mõttes selle all õpilaste
 vabu kõnehusi ja arutlusi küsimuste kohta,
 mis õppetöös käsitlest ei leidnud - need olid
 pöörasündmused põhiliselt - 3-4 t. nädalas
 väljaspool riikide tunniplaani, kuid õppetöö
 õpilased ise andsid arve, määrasid arutluse
 aja ja viisi. Õpilased istusid ringis, õpetajad
 nende hulgas. Need olid laialivalguvad.
 See ei olnud üldõpetus tänase päeva mõttes.
 Otto ei rotnudki neid arutlusi õppetöö aluseks
ega kasendamiseks.

Üldõpetuseni kogu õppetöö kontseptsioonide
 mõttes kindlate kompleksiteemade ümber jõuti
 misel pool enam-ähem üheaegselt ja
 otust sõltumata.

Selle ~~enamik~~ ^{hüvi} ~~ko~~ kodulooju.

Üldõpetuse idee este kerkimist põhjustas see
 asjaolu, et õpetuse korraldamisel eri
 õppeainete järgi esimestel kooliaastatel
 puudus side õppeainete ja antud õppeaine
 üksikute osade vahel, ajal, mil laps tajub
 oma ümbrust tema teravilikkuses. Aineõpetus
 ei lähtu lapse ^{oma} kogemustest, tema ümbusest,
~~tema hirmudest~~
 Ei arvesta lapse psühholoogilisi võimeid —
 üldõppeaine ühelt ~~te~~ küsimusest ümber teistele.
~~Seostamata teadmised ei kinnistu~~
 Algõpetus oma rühkearvuliste ametundidega
 takistab lapse vaimset ja kehalist arengust.

Üldõpetuse liikumine algas „alt“, algul
 Saksamaal, Leipzigis õpetajate ühingu alga-
 tusel, siis levis Austrias, sealt Belgias jn.

Üldõpetuse metoodika väljatöötamisel ja
 praktisel kasutamisel on tõepoolest suured
 saavused Leipzigis õpetajate ühingu. Juba
1908 a. kutrutakse sin ellu vastavad katselklassid
 Kooliühenduse ja laskkooli alal.

Nelja aasta pärast, s.o. 1912.a. tehti nende kateklasside tõist suurem kokkuvõte, mille põhjal koostati õppekavad Saksa rahva-
koolidele. 1914.a. avaldati aruanne „Üldõpetus
1. ja 2. õppeaastal. Leipzigi üldõpetuse
suunda käsitles Johannus Kühnelt raamat
„Uudne raateõpetus“ - „Moderner Anschauungs-
unterricht, mille 6. väljaanne - 1919.a. - levis
ka Eestis K. Michelson - Silde mõniti tõeldeldud
folkes 1921.aastal.

Üldõpetuse „maks“ on kodulugu.

Leipzigi koduloolse üldõpetuse kontseptsioon:
Kokkuvõetud lastega jätkatakse esimestel
nädalatel laste koolilist tegevust: mängud,
jalutuskäigud, raatlused, vestlused nende põhjal,
piltide vaatamine, joonestamine.

Nädalate jooksul tegevus koondub kindlamate
tamade ümber, nagu kodu, tänav, põld, mets,
aas, vihm jne. Peetakse silmas õpilase võimete
arendamist.

Teine üldõpetuse kooli Euroopa oli
Üldõpetus Austra - Viini kätsekoolide tegar, ⁸
ahti usetas oli koolnõukogu ehtmas Otto Glöckel.
Siin tuli koostuunduse rää, ülevaht. Siin avati
üle maa umbes 250 kätseklassi. - 1921. a.

1924/25. - pandi maksma uued õppekavad,
milles selle kätsekooli tulemusel tunnustati
üldise õppetöö alustena.

Tüviõpetuseks on kodulugu - jölnnades +
Lebenskunde - aasta armeringid, kogu
põhikooli (Grundschule) ulatuses kontsentrid.
1. ja 2. õppeaasta armeringis on lapse lähem
ümbrus üldteemades, nüs omakorda jagunuvad
alateemades. 3. õppeaastal tuleb vaatlusele
kodukoha maastik ja elu, 4. õppeaastal kodukoht
laemas ulatuses.

Kui saksa üldõpetus seadab n.ö. väljaspool
eriarnet, ametlikud õppekavad on väga üldlauslited
iga meära eriarnet kohta, siis austr üldõpetuse
õppekavad näevad ette, kuspälv teatud teema.
käsitlemisel tuleb aega pühendada eriarnetele -
(vähemalt nädale kohta).
Alates 4. klassist - arutamine ja emakeel omandavad
eriarnete ilme.

19

Eestis levinud üldõpetus lähtus enim
Austria-Wiini üldõpetusest. Seal käidi ka
kõigemeeli saamas. Saksa ühiküki pidas käis sobimatus
mõte - kunstide ja osatööd.
Seda kinnitavad ka F. Käs ja G. Reial.

G. Reial oma kogutises: „Üldõpetus, klassisüsteem
ja aineõpetus“, vms. „Pedagogiline aasta-
raamat“ (1933), kinnitab, et meil on leidunud
põldamust Austria üldõpetus, mis tundub meile
kõiksem. Siin on aluseks raatioõpetus (see oli ka
muude Leipzigis), rõhutatud õpilaste tegevuse
põhimõte, peetakse üldõpetuse juures silmas ka
teaduste ja oskuste omandamist, lubab
tegelda ka aineõpetusega, kui see on vajalik
oskuste (lugemise-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse)
omandamiseks. Üldõpetus lõppes 3. klassiga.

Austria üldõpetuse õppekavades oli kindlaks
määratud tundide arv, mis nädala keskel
tuli kulutada üksikutele ainetele; samuti tuli
õpilast hõlmata üksikuis ainetes.

See põhimõte on ka Allkoolide õppekavades (1928),
misle koostas F. Käs.

(10)

Algklasside, s.o. kolme esimese klassi õpetaja
käes olid kõik ained, välja arvatud
laulmine, võimlemine ja usupoetus, mis võisid
olla eriarvete õpetajate käes.

➤ Austrias üldõpetus laialdaselt süüski ei levinud,
Saksamaal levis see esimestel õppeaastadel
lauremalt.

Saksa ^{midmise} ~~nime~~ pedagoogide teoreetiline poolt
ei leidnud üldõpetus heakskiitust, nt.
Hugo Gaudig (1860-1923) ei usu üldõpetusse, sest
õpilaste teadmised ja oskused jäävad kehvaks;
Kategoriliselt on üldõpetuse vastu G. Kirschensteiner
(1854-1932), 'molemad' - töökooli pooldajad.

~~Kirj~~ ^{Siin} Õpilaste aktiivsus teadmiste ootimisel ja
aegade koosvõtmisel integreerib teadmisi,
liidab teavikku, liidab uue teadmise varem
omandatud.

Pragmatiliselt pedagoogikes ^{üldse esimese} elulähedese kõne, s.o
inimese kasulike teadmiste andmine -
on integreerivas tegemises. (Ümber see, arde
käsib hõlmata ideoloogias kinnitatuses?)

Integratsioon ja üldõpetus Nõukogude riigis.

„Ühtse kooli põhiprintsiipides“, n.n. Deklaratsioonis
(16. okt. 1918 A. Lunatšarski algajaga), mis
sai uue nõukogude kooli põhijapaneraks
dokumendiks. ^{Sin integratsioonse õpetuse nimetuse kamber.}
(On rõhutatud vajadus lähtuda
lapsest endast, tema ümbrusest, süstematiseerida
lapse huvi, tegevus- ja liikumisjõudu. Lapse
teadmiste kompleks – justkui lapse entsüklopeedia
kuju (eks). Kodulugu, selle nimetus all,
ja üldõpetus ei ole selles veel mainitud.

Oma aja tähtsam ja viljakam pedagoog-psühho-
loog-pedoloog Peter Blonski (1884-1941) oma
töös „Исследование школы“ 1919, - USSR. mg. u. neux cor. 71,
ja „Зачем и почему Невольно педагогический“ -
USSR. mg. u. neux cor. 71 (1949) = rõhutada, käsitleda
kõrgepealt vajadust, organismi enda õigesti lapse
raba; loomuliku tegevust kooli ühes ees (mängud,
matkimine, konstrueerimine). I. n. (grupp) töötamine laste aiana.
Algkoolis ^{II, III} / liandub juba lapse lõõ -

algkooli kujutab ta ette kui laste
 koöperatiivoni (глицка, трыгуба, кооператыв) -
 laste töid kodus, perekonnas, vanemate ^{kogu} tööst
 osavõtt, mis tehakse kodus, õppida tööriistade
 kasutamist (lk. 99-100). Last õpetada iseseisvalt
 ümbritsevat elu ja rühmade töid tunnetama.
 Esimestel kooliaastatel õpingu materjaliks on
 kool, perekond, tänav. Järgmistel aastatel see
 teemade ring laieneb oma maakonnani,
 linnani, kodumaani. Need teemad ei või
 olla samased Odessast Vladivostokini.

Tunni teemad valitakse jalutuskäigult maal,
 linnas, lapsed nimetavad teemad kodus.

Blonski rõhutab industrialismi - varandema
 puht-käsitööle.

Muid teadepitust, kompleksõpetusest siin
 ei ole veel juttu.

Tema valitud tödes, mis avaldati 1961. ja
 1979. a. on kõik, mis puudutab, käsitleb
 kompleksõpetust, ^{ja pedoloogiat} on välja jäetud.

→ 1920. a. avaldatud Vene SFV HM õppe -
plaanis oli üldiselt ^{val} ainesisüsteem. Esmasel
õppeaastal kehtis n.n. lasteentsüklopeedia
vormis (juba 1918. a. deklaratsioonis nii nimetatud)
üldõpetus. See oli öieti lasteata jätkamine.

1921. a. loodi Riikliku Teadusliku Nõukogu (TSC) pedagoogiline seksioon, mille ülesandeks oli ka õppeprogrammide koostamine koolidele. Sinna kuulus N. Krupskaja ja P. Blonski. Väljatöötatud programmid avaldati 1923/24. õppeaastaks. Seal rõhutati: uus kooli sidekt eluga - kol ajal: poliitkaga, tööga, tootmis ja ühiskonnaga. Õppematerjal esitati siin ^{juba} (ühte teaduste kompleksina loodusest, tööst ja inimühiskonnast. Ilmuvad nn. kompleksprogrammid, mis algas I-II kl. jaoks, aga 1925/26. õppe. a. viidi kompleks-^{algul} õpetus ka 3.-4.-5. klassi (Algneool oli siis 5-klassiline). Programm koosnes kolmest vertikaalsest veerust: "Loodus" "Töö" "Ühiskond". Kogu õppetöö keskendati inimestöö ümber - erinevatel ajaloo epohhil. ^{Püüdi lähtuda inimese sotsiaalsest vajadusest, nagu seda siis mõeldi.} Kompleksidega käsitlamine laetnes õppeaastast õppeaastasse kontsentrite näol. I kl. - teemad, mis seotud lapse eluga perek-s, koolis II kl. - koduküla, - linn, ^{maajoon} ~~küla~~ ^{rajoon} ~~rajoon~~ ^{rajoon} III kl. - ^{maajoon} ~~küla~~ ^{rajoon} ~~rajoon~~ ^{rajoon} IV kl. - ^{maajoon} ~~küla~~ ^{rajoon} ~~rajoon~~ ^{rajoon} V kl. - ^{maajoon} ~~küla~~ ^{rajoon} ~~rajoon~~ ^{rajoon} See määratleb, rahvael, ^{maajoon} ~~küla~~ ^{rajoon} ~~rajoon~~ ^{rajoon} üldõpetust. (Kõik alateemad - alateemad)

Järgnevatel aastatel neid kompleksprogramme
täiendati, muudeti. Viimane variant ilmus 1929. a. (?)

= Tähtne rollis säilis algul ametpöetus, kuid
rakendati ^{ka} kontseptsiooni põhimõtet - üldsemate
teemade ümber. Varsti ^{püüti} ka sinna laiendada
kompleksprogrammide põhimõtet. See viis
kordumistele, opidast teadmiste, oskuste
langemiste. Ka huvi languse dootsioon!

Algul pandi k.õ. koolikoolidesse, kahel
esimesel õppeaastal, hiljem pandi see ametlikult
maksma kõrgu ulatuses.

Oma väliselt struktuurilt sarnaselt see mudele
Austria üldõpetust = töö korraldamist õppe-
aastate teemade-tingide järgi, üldteemade jagune-
mine alateemadeks. Kuid siin oli selge loopis
uus ideeline alus - uue maailmavaatega uue
kodaniku kasvatamine, kus eriti rõhutatavaks
töö-tunat. Töökoolgi mõiste saab siin
tõese tähenduse, kui Läänes.

Σ 1931. a. kulati ^{meisteti} ÜKõP KK otusega (kompleksõpetus
~~huviga~~, ka esimestel õppeaastatel. Peapõhjus
 õpilaste teadumiste ja oskuste langus. Selline
 oli tõepoolest tollaste liialduste - lastehaiguse
 tegelik tulemus. Kuid armuõigeks tõõvormiks
 tunnstati jääk õppetund, milles juhtiv-määrav
 osa kuulus õpetaja aktiivsusele. (Herbardi f.!).

Olis olid siis üldõpetuse - Kompleksõpetuse
nurjunud põhjused Nõukogude maal 1920.-il aastail?

J. käis märgis selle kohta järgmiselt:

Põhimõttelised alused olid pedagoogiliselt õigesti
 märgitud: omandada hariduses kõige vajalikum
tegelsku elujaoks, ka oma maailmavaate kujunda-
 mine, kuna see omandatud teadumiste vahel.

Suhtes, kontsentratsioon põhiküsimuste ümber,
 mis on tegelskule elule lähedal. Siin andis
 eristatime neile kompleksprogrammidele m-
see

Kuid kompleksmaafod ei andnud Venemaal rahuldavaid tulemusi - ilmses õpilaste teaduste taseme suur langus.

Ebaõnnestumise põhjused:

1. Õpetajaskond ei olnud ette valmistatud täiesti uute põhimõtete teoks tegemiseks
2. Õppikarades oli süüalalhinnatud teaduste ja oskuste omandamise lähtest, sest karad rõhutasid ainult "arukat otsimist ja läbitöötamist -

3. Keskustuse teotamine - kompleksõpe 7-9

Õppeaasta jooksul oli liialdus -

4. Kõikidele korraldustele → sellega kaotatakse huvi langus

Käis: Selle ebaõnnestumise ei kõiguta füüsi
 üldõpetuse pedagoogilise aluseid, vaid on
 õpetluseks heiatuseks, et ka üldõpetuse
 ei või liialduseni minna.

(J. Käis. Keskustuse põhimõte ja selle teotamise

Võimalusi. Pedagoogikaraamat III, Tln 1931.

(lk 71-72)

Koduloo ja üldõpetuse tulek Eestisse

Koduloolisi algaid leidame Eesti kirjanduses 19. saj. I poolelt juba: F. R. Kreutzwaldi "Kodumaa", "Eesti rahva kasulikes kalendris" (1864), C. R. Jakobsoni "Kooli Lugemise Raamat" (1867-78), J. Kunderi "Loodusõpetuse Raamatute" (1875, 1879).
 XIX saj. algul esines koduloo eest A. Kampmanni oma "Kooli Lugemisraamat" (1867), kui ka oma loengutes õpetajate suvekursustel, mille kokkuvõttena ilmusid raamat "Kodumaatunduse õppering" (1917). Kampmann kasutas juba raateõpetuse nimekut, olles ilmselt saanud ära-
 hüst Leipzig koolkonnalt.

Koduloo võttis rahvakooli õppeplaani nõuti I Eesti hariduskongressil Tartus (apr. 1917) ja II — — (juuni 1917) Tartus ja ka III h.k. (1917. a. det.) Tallinnas.

Esmase koduloo programmi koostas Tallinnas Eesti kooliõpetajate Selts 1917. a. — I — III klassis à 2 t. nädalas. Selle kasutamise eest ei ole andmeid.

Koolide õppeplaani tuli kodulugu 1919. a. sügisest, mille jaoks oli ka programm, koostatud geograaf Jaan Rumma poolt (A. Vallneri aruandes).

1921. a. avaldati Algkooli õppe- ja tunnuskaavad, mis olid j. Käti koostatud. Kodulugu oli siin ette nähtud I-III klassini à 3 tundi. Lähtutakse siin arve valmusele kodukohast kaugemale, lastele tuntuist rohkem tuntuks, eristatult tähelepanu nähtustele, mis aastatega vahetumisega kaanevad laste, kodu, kogu rahva elus.

Nendes õppekaardes rõhutatakse keskustuse põhimõtet. Ex 1. (seletuskirjast loeme): „Kõige pealt tuleb õppekaarde tarvitamisel silmas pidada, et ükski õppeaine ei saa esineda koolis täiesti iseseisvana, sestast eraldatuna, nagu ei saa seda elus ükski teadus ega kunst. ... Seetõttu tehakse peavad teadus- ja kunstiharud (s.o. õppeained F.E.) liituma algkoolis, et ei juhtuks asjata kordumist ega teinud tühje kohti, et üks ei räägiks teise vastu. Lühidalt noorem klass, seda ligemalt on vaja koondada kõiki õppeaineid, need anda võimalmalt ühe õpetaja kähte.“

Iga õppeaastale tuleb määrata oma peateema, mis kõigi õppeainete tööd ühendaks. Tähtsasteks teemadeks on loomulikult:

1. õppeaastal - lapse ligem ümbrys,
2. — — — — — lapse laiem ümbrys,
3. — — — — — seesama, niivõrd süvendatult ning laiendatult, et oleks võimalik järgmisel
4. ← õppeaastal - anda kodumaast lähikest ülevaadet ja püüa välja poole kodumaa piire,
5. õppeaastal - lähike üldne pilt kogu (maailma) jaoks,
6. — — — — — teha kokkuvõtteid, kujundada praktilise tlmavaade.

Tuleb ka kõigest mulde Venemaa I astme 1928/29 programme õppeaastate järgi. Ilmselt oli inimese eeskujul Austria progr-di näel!?

> Etteajatele^{aga} oli uus aene vööras. Lijandast
li olnud, amult juhuslikke artikleid + S. Seiti
1920. a. Tartus Kätsepälgünduses „Kodulugu“
kolmes erivihikus, mis sisaldasid rea koduloo-
tundide konspekti (A. Vallner).

1921. a. ilmus K. ~~Atte~~ Michelson-Silde tõlkes
J. Kihneli (Saksa, Leipzigi pedagoog) raamat
„Üldine vaateõpetus ehk kodulugu“, kus
kodulugu esitati tüvi- ehk põhioõpetusena.
Kihneli järgi kodulugu on siltaks kodu ja kooli
vahel, jätkab tööd koolis, kus lapse elu kooli
astudes peatli jäi. Vaateõpetus (jätkab tööd)
peab arendama kõiki lapse meeli, teda
juhtima, õpetama vaatlama (Anschauungsunterricht).
Raamatu lõpposas rõhutab Michelson-Silde⁽¹⁹²¹⁾, et
kodulugu on õppeprintsiip, mitte eriaine.
[Seda idee pärineb Saksamaalt - 1922. aasta lõus.
J. Käs rõdab seda põhimõtet oma töödes].

➤ Kodulugu sai sellise kooli, mille
kaudu kõrgepealt hakkas arenema tollaegne
Kooliühendushariduse Eesti.
Koduloo kaudu jõutaksegi ^{õppeaasta} ~~sellise~~ kontsentratsioonini,
keskustuseni – üldõpetuse juurde.

Üldõpetuse Eesti

Pioneeridena (Tulb märksa Rakvere Tõpetajate
seminari harjutuskooli, kus dir. V. Raami
toetusel ja harjutuskooli juhataja H. Turpe eest-
võttel 1920/21. õppeaastal alustati I klassis
ühitlustatud (kontsentreeritud) õpetamisega,
mida siis veel seal üldõpetuseks ei nimetatud.
Üldõpetus tuli järk-järgult järgmistesse
klassidesse. Suurema kindluse ja kindama siin
omandas üldõpetus, kui J. Parinbakk-Parijõgi
asus harjutuskooli juhatajaks 1923. aastal.

(A. Nirk, "Mõtteid ja mälestusi", lk 62 jf.).
Siin tulb märksa ka õpetajate M. ja Th.
Brandtode nime.

Rakvere ÕS Harjutuskooli kogemuste üldis-
tamisena ilmus 1928.a. Naamdt —

„Üldõpetus Rakvere Õpetajate seminari
harjutuskoolis“, J. Parinbak, M. Mandt ja
Th. Brandt. Tln, 1928 (243lk), Eesti Õpetajate Liidu
väljaandena. Sün annab Parijõgi selgituse
üldõpetuse mõistele, annab ^{selgite} pedagoogilis-
psühholoogilise põhjenduse, arutleb J. Kihndi
ja teiste saksa pedagoogide seisukohtade üle.
Järgneb praktilisi näiteid kaasautoritelt. See oli
juba suur abi õpetajatele. Kõikamat ilmus samal
aastal, kui avaldati uued Algkoolide õppekavad (1928),
mis olid jällegi J. Kähni koostanud.

Parijõgi viitabki uutele õppeplaanidele, kus
on sugulusarvetes läbi viidud Kontsentratsiooni
põhimõtte, esimesel kolmel õppeaastal on kogu
õppetöö keskuseks kodulugu, kus on soovitatud
üldõpetus.

Täipoolist, 1928. a. Algkoolide õppekavad kujitavad endast suurt tuge koduloole ja üldõpetusele.

Õppekavad seavad koduloo shins teritada lapse meeli ja arendada tema varmseid omadusi: vaatus- ja kujutlusvõimet, fantaasiat, mõlemist, tundide ja väljendusvõimet. Selleni valib koduloo ainet lapse kogemuste ja huvide ringist, tema ligemast ümbrust, loodusest, inimeste elust, aasta aegade järgi. ^{elav} ~~ter~~istada lapse arengut ja huvisid. Koduloolisel vaateõpetusel põhjenevad: vaba jutukanne, joonistamine, laul, mäng, arvutamine, lugemis- ja kirjutamisharjutused. Sepärast on üldõpetus sel astmel sooritav (lk 3).

Õppekavadile lisatud sektuskiri kujutab endast koduloo ja üldõpetuse kokkuvõtlikku õpikut (10 lk).

|| Tseloomulik on Kärsti, et ta rõhutab ka koduloo ja üldõpetuse juures õpilaste tegevuse rõhet, mida juba vaatlikkuse põhinõue se hõlaldab.

Nende õppekavade järgi ei ole kodulool I ja II õppeaastal ~~ofitsi~~ks hõlmandiks anda lastele ümbrlat teadmiste ja oskuste hulka, vaid nende meelte ja väljendusvõimete arendam.

> J. Käsi osa õpetuse kontseptsiooni -
printsüübi (kukustuse) arendamises,
koduloo ja üldõpetuse arendamises.

Koduloolist printsüüpi rakendas J. Käsi,
nagu nähtub tema varasest kirjapanekustest
ja aruannetest, juba noore õpetajana Lätimaal
Koolides. Ta pidas ka pikema ettekanne koduloo
tähtsusest Võrus 1916. a. korraldatud õppe-
ekskursioonijuhide ettevalmistuse kursustel
(kursuste peavõim F. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseumis).

Aludes 1921. a. VÕS direktori kohal, algas Käsi
Viljandi loomingu periood. Ta pühendus aegamööda
algõpetuse, koduloo probleemide läbifootumisele.
VÕS harjutuskoolis korraldatas koduloo
üldõpetuse viiste - alates 1924/25. õppeaastast
tähtselt (!).

1920. aastate teisel poolel leidis üldõpetus tee
ka teiste seimariide harjutuskoolidesse, samuti
Tallinnas, Tartus ja mujal üksikute koolidesse (Hõim).
Uut hoogu üldõpetus levikule andis 1930. a.
Kavatu teaduslik hädal ja koolimundumäitus
Tallinnas (2000 õpetajat).

Esimese põhjalikuma ~~Teema~~ käsitlemisena kodu-
 best ilmus „Veel töökoole I“ (1924) J. Kâisi
 artiklil „Kodulugu“. Siin ta teeb kohe ette
 õpetajate muu, et koduloo käsitus taab neile
 raskest: esiteks ei saa seda kava, mis on
 antud ^{1921.a.} atgkoole õppe- ja tunnikavades, ilma
 ümber töötamata kasutada, sest igal koolil on
 vajaduse kava, mis vastab selle kooli ümbriusele,
 laste arenemisele ja huvidele. Aga seda ei ole
 kerge kokku seada. Seetap siin Kâis selgitab
 koduloo olemust, sihte, meetode, rõhutab
 kodulugu üldõpetuse tunnustana.
 Kâis esitab tegelmuu koduloo kavade - aasta
 perioodiliste tähtpäevade, aastaegade,
 kodu ja koduümbruse järgi + jühustluseid
 sündmused (tulorahi, näitus, koolipäev, jalutuskäik)
 + praktilistunde koonseptsid. (lk 8-110). Seda
 II ja III õppeaasta kohta.

Sel on 100-leheküljeline koduloo-üldõpetuse
 käsiraamat.

"Teel töökoole II" (1925) ja VI (1929) jätkab
käis koduloo ja üldõpetuse käsitlemist
praktiliste näidete ga (31+24 lk). Kõrku
moodustab see üle 150-leheküljelise koduloo-
üldõpetuse praktilise käsiraamatu, mis sai
suureks toeks õpetajatele. Autor teab siin
lausa "puust ehte", arvestades õpetajaskonna
erivajadustest. Nende tõttu töö sai
koduloo ja üldõpetus kindlamale, selgemale
alusele. (Kuid ei levinud veel kaugeleki namuse
koolides).

Huvi pakuvad J. Käisi mõtted üldõpetuse
kandjate ja nende kohta (Pedag. aastaraamat III,
Tln, 1935, lk 31-54). Siin ilmneb tema kainus
ja ka süsteemsus küsimuste käsitlemisel.

Üldpõetuse kandjõud ja pürid

Reaktiivse koolikogemuse järgi võib kindlasti väita, et 1. ja 2. õppeaastal annab keate-õpetusele rajatud üldpõetus häid tulemusi, ei takista põhioskuste omandamist lugemises, kirjutamises, arvutamises, pigem soodustab isegi vajalike harjutuste kasutamist.

See juures peab nõudmaks, et oskuste harjutamisteks säilitataks enam-vähem iseseisev meetodiline käik, millele üldpõetuse teema on vaid lähtekohaks. Teemade valik toimub loomulike asjalade järgi, laste ligemast ümbusest ja nende huvidepiirkonnast.

3. õppeaastal leiab üldpõetus Eesti koolides vähem rakendamist, kuid siingi on saavutatavad tulemused. Reakustiteemad on enamasti uued. Tõdemaks jääb matemaatiks teos kasutat. Teemaga.

4. õppeaastast alates - iseseisvad ained loodus-õpetus, maateadus, ajalugu, kultuuriliste ühiskondlike teaduste teaduslikus süsteemis, peamiselt kodukohast ja kodumaast, mis võimaldab reaktust, kui üldpõetust ei!

integr. juba/ 28

Siin on vaja silmas pidada arengiratsuse
nõuet, kus vaja rõhutada aremalale vastavat
selget ja ülevaatlisku käsitlust.

Iluvitar on käsi äärmärkus selle kohta,
et komplekstermiin-metodit kasutades algkoolis
hüüetuna õppeaine kordamisel: valida
kesktermad, mille ümber koondada teadmisi
kõigilt käsitletud aremaladelt.

integratsioonil

J. käsi ristab õppeaine-aremalade
keskustuses: täielik keskustus,
| osaline keskustus ja
| õpetuse tähendamise-väline
keskustus

(vt. Pedagoogiline aastaraamat III, 1985, lk 35-54,
Õpetuse alused ja teed - lk 226-232.)
(käsitlus)

1. Täielik raskustus – peamine on õppeasute suur
lisemine seos. See on võimalik esimestel
õppeaastatel õppeasute koondamiste teel
üldõpetusena üksikut põhiteemade ümber lapse
lähemast ümbusest

2. Käis formuleerib est. üldõpetuse põhinõuded
järgmiselt (Ped. aastaraamat III, lk 37):

1. Kõik õpetuse alad seatakse ühtseks tervikuks;
2. Õpetuse keskuseks on vaateõpetus e. kodulugu;
3. Vaateõpetuse teemad valitakse õpilase koduseks
elust ja loodusest, kooskõlas aastaaegade
vahetusega. Nende teemadega seatakse lugemis-
palad, arvutusülesanded, kirjutustamis-
teemad, laulud, mängud;
4. Lugemis- kirjutamis- ja arvutusõpetus, mille
lähtekohaks on null üldõpetuse teemad, rajatakse
kindlale meetodilisele alusele ja hoolitsetakse
selle eest, et oleks küllalt ruumi järjekordsetele
harjutustele, millele pole võimalik saavutada
rahuldavaid tulemusi nende oskuste omandamisel.

5. Üksiku vaatepetuse teema käsitlese kunst ja load
sõltub peamiselt tema sisust; üldiselt ei ole nõudav,
et iga teema käsitleisel esineksid kõik käsitlese-
elemendid (lugemine, kirjutamine, arvutamine,
kujutamine, laul, mäng); samuti tuleb hoiduda
teema kunstlikust venitamisest, mis ei paku
enam elavat huvi õpilastele.

6. Tuleb jälgida, et teatava ajaajaga ühiku
kestel (nt. 3-4 nädalat) üldõpetuses esineksid
kõik õpetuse elemendid sellis vahetuses, mis
on vajalik kooli kasvatus ja õpetuse põhisitide
saavutamiseks; sep. tuleb ~~nt~~ üldõpetuses kinnit-
põhida üksikute õppeainete nädalatundide arvust,
h.o. raamkavast.

Üldõpetus on ainult õppekorralduse printsiip,
mis ei puuduta ainealade õpetuse meetodilist külge.

Arusaadavalt kannavad üldõpetuse restruktsio-
niseerimise lokaalset iseloomu, olles kohandatud kooli-
ühikute loodusele ja elule. Sep. — iga kool võib
sõltuda suurest loomuliku färgi, kui leidub sobivat
saatimatajale. Kuid kanilikund võivad olla
ka fiktiivsed üldõpetuse kavad — Neid avaldaski
käs. jt.

2. Alaline keskkustus - sin 4 alaliiki:

- Keskustusringid - lähedane üldõpetusele. Keskustuse aluses võetakse üles huvitar, eluline teema, mis võib haarata mitmeid õppeaineid, kuid mitte kõiki ega kogu programmi. Üks aine on juhtiv, teised - tanindavas osas. Siduda ainult seda, mida loomulikult siduda saab. (van. klassides).
- vt. Elu ja metsas (emakeel, laulmine, matemaatika, joonistamine, maatriadus - keskses → loodusõpetus).
- Eriti kordamisel sobiv.

vt. uusi teid algõpetuses I (1981), kus käis loob selle näiteid kogu õppeaasta kohta lühiklassides 5.-6. õppeastal)

- Lüüdetakse üksikute ainealade eriharud -
- vt. emakeeles kujundatakse teravlik kursus lugemise, kirja- ja kuulõpetusest, vanemal astmel veel + kirjandusõpetus;
- matemaatikas - aritmeetika, geomeetria, algebra alged;
- loodusõpetus - loodusühiskondade (ökosist.) järgi.

— Metoodiline keskustus — sobiv keskkoolis, kus on kaotanud õppeainete süstemaatilise ülesehituse tähtsuse. Kasutada igas aines olivaid konkreetsi punkte. Selleks teha iga klassi jaoks selline kooskõlastatud kava kuu de järgi. See väldib kordamist ja samuti võimaldab liinki. Ego: See on tänapäevased ainetevahelised seosed. J. k. koostatud õppekavade seletuskirjades juhitakse sellele pidevalt tähelepanu.

Vanemates klassides ainetevahelised ühendused, teooria ja praktika, loetud materjal, teooria ja praktika

— Ideeline keskustus — ühtne, sügav keskustus-idee, mis läbib kogu õpetust ja kannatust = s. o. terviklik maailmavaade - nt. rahvuslik, sotsiaalne, religioosne vaim.

[See keskuste vorm puudub „Ped. aastaraamatu“ artiklis, on aga „Õpetuse alused ja teod“-s.]

3. Väline keskustus

(33) #

Õpetuse tähtsuse võimalused.

Arne tundide lihtsuse tunnusplaanis, sest 45-50 min. on liiga lühike aeg, et iseseisvalt teostada suurenda, klassirühmades puhul, eriti kui on nt. ainult 2 t. nädalas.

Õppeaine läbivõtmise koondatavuse lihtsamale ajale, nt. ühele tundele, hooaja järgi plaanida juvel-kerad-figuure rohkem loodusest, maastikust, hiljem need tunnid teostada ainult tagasi anda. Seda van. klassides.

[Üldse peab käis vajalikuks ametlikus tunnikavas (s.o. õppeplaanis) õppeainete arvu vähendamist üksikutes klassides.]

Loomade - J. Käis on kainem, kooli praktikale lähedamal, eriti Eesti loomade, kirjandab omanäolise terminite süsteemi, põhjendab seda ^{loomade} ^{looma} psühholoogia seisundist, rõhutab õpilaste seetegemist tähtsust, muidugi seotab kõike loodusega - näitab praktiliselt, kuidas elu viia, tundi viia.

Konkreets

Kodulugu ja riigi üldõpetus levisid Eestis 30-ndatel aastatel siiski vähe. 1927/28. õppeaastal märgitakse HM aruandes, et üldõpetus esineb ainult üksikutes koolides ja peamiselt seal, kus õpetavad seenuaride õpetajad. 30-ndate aastate alguseks paranesid üldõpetuse eeldused: J. K. "Tul töökoole", J. Parnik jt. "Üldõpetus RÕS harjutuskoolis", G. Reial ja A. Lengo-Johanson'i tööd. ~~Harj~~ Koolinõunikud toetasid üldõpetust Cr. Brüller Tallinnas, G. Reial, Kõiv jt. Ago M. Raud (oma mälestuses) rõostas seda ja hirmutas õpetajaid oma inspekteerimisega.

Üldiselt levis üldõpetus 10-12% algkoolides.

Seoses tagurliku koolireformiga 1934. a. (Kann) muutus ~~harj~~ ametlik suhtumine ka üldõpetusse.

Kodulugu kaotati algkooli õppekavadeist 1937. aastal (Jackson) ja "ühendati emakeelega".

Probleem tänapäeval Nõukogude Eesti Koolis.